

Mišljenje Odbora regija – Okvir za klimatsku i energetska politiku u razdoblju 2020.–2030.

(2014/C 415/04)

Izvjestiteljica:	Annabelle JAEGER (FR/PES) članica Regionalnog vijeća regije Provansa-Alpe-Azurna obala
Referentni dokument:	Pismo Europske komisije sa zahtjevom za mišljenje od 12. veljače 2014.

I. PREPORUKE O POLITIKAMA

ODBOR REGIJA

u vrijeme kad nas najnoviji znanstveni podaci Međuvladinog tijela za klimatske promjene (IPCC) upozoravaju na pogoršanje globalnog zatopljenja i njegovih posljedica te u duhu prethodnog izvješća Odbora regija, (CDR 5810/2013),

1. traži od Europe da se opredijeli za tri obavezujuća cilja koji jamče uspjeh na području klime i energije do 2030. godine:

- 50 %-tno smanjenje emisija stakleničkih plinova u odnosu na 1990. godinu;
- 40 % energije iz obnovljivih izvora, izraženo u nacionalnim ciljevima;
- 40 %-tno smanjenje potrošnje primarne energije u odnosu na 2005. godinu uz pomoć bolje učinkovitosti, također izraženo u nacionalnim ciljevima.

Ova tri cilja neophodna su da bismo imali šanse izbjeći katastrofalno zagrijavanje od više od 2 °C i postići dugoročni cilj EU-a (smanjenje od 80 % do 95 % emisija stakleničkih plinova);

2. podsjeća na zaključke Europskog vijeća od 20. – 21. ožujka 2014., u kojima su se čelnici država i vlada usuglasili da će najkasnije u listopadu 2014. donijeti odluku o novom političkom okviru. OR očekuje da će u toj odluci biti navedeni ambiciozni ciljevi; s tim u vezi zabrinut je zbog nedostatka ambicije u prijedlozima koje je Europska komisija dosad izradila. Oni su, naime, nedovoljno ambiciozni u pogledu predloženih postotaka, obaveze njihovog ispunjavanja samo na razini EU-a te predložene upravljačke strukture.

3. smatra da su ta tri cilja tehnički realna i da bi bila povoljna za europsko gospodarstvo; oni su preduvjet za dugoročnu strukturnu viziju koja bi omogućila da se Europi ponudi održiva, sigurna i zaštićena energetska budućnost;

4. dodaje da bi si EU trebao postaviti cilj gotovo potpunog uklanjanja neto emisija do polovice stoljeća, pazeći da dodatno ne pogorša energetska siromaštvo; Paralelno s kontinuiranim smanjenjem emisija stakleničkih plinova, treba poduzeti dodatne napore na području istraživanja i razvoja kako bi se omogućilo uklanjanje ugljičnog dioksida iz atmosfere i poticala veća uloga prirodne sekvencije ugljičnog dioksida;

5. napominje da bi, oslanjajući se na te utvrđene ciljeve, EU bio spreman za pregovore o globalnom sporazumu o klimi imajući u vidu 21. konferenciju ugovornih stranaka (COP21) Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama (UNFCCC) koja se organizira u Parizu u studenom i prosincu 2015. godine, osobito najavljujući svoje namjere za 'nacionalne doprinose' u sklopu UNFCCC-a, što je prije moguće, a najkasnije do kraja ožujka 2015;

A. Upravljanje

6. preporučuje da se ovaj novi predloženi okvir za energetska upravljanje nastavi na iskustvo paketa za 2020., osobito postavljanjem obavezujućih ciljeva, na razini EU-a te na nacionalnoj razini, za koje bi bile odgovorne države članice; vjeruje, stoga, da predloženi pristup suradnje, s ciljevima samo na razini EU-a, neće pružiti dovoljan poticaj kako bi se postigli ti ciljevi i ostvarili ambiciozniji rezultati;

7. smatra apsolutno neophodnim da nacionalni ciljevi za povećanje udjela obnovljive energije i smanjenje potrošnje energije budu obavezujući za svaku državu članicu te da se s tim u vidu države oslanjaju na provođenje regionalnih i lokalnih strategija, što bi bilo ne samo učinkovitije nego i u skladu s načelom supsidijarnosti. To ustrojstvo trebalo bi se održavati u novom okviru za upravljanje energijom;
8. naglašava da novi ZPP može igrati ključnu ulogu u smanjenju emisije stakleničkih plinova te u promicanju sekvenciranja ugljika u poljoprivredi, šumarstvu i stočarstvu;
9. naglašava temeljnu ulogu lokalne i regionalne razine u izradi i provedbi politika vezanih uz klimatske promjene, razvoj obnovljivih energija i energetske učinkovitost, ali također ističe da njihovo djelovanje ne može biti optimalno ukoliko im se ne oda priznanje dodjeljivanjem mandata i dugoročnih financijskih sredstava;
10. stoga poziva Komisiju da prizna važnost lokalnih i regionalnih tijela vlasti i osloni se na njih kako bi odgovorila na klimatske i energetske izazove te da ih uključi u politički okvir do 2030. godine i uvede u novi sustav upravljanja energijom u skladu s načelima višerazinskog upravljanja koja priznaju ulogu svake razine vlasti u ostvarivanju učinkovitih javnih politika;
11. poziva lokalna i regionalna tijela vlasti da se još bolje odazovu klimatskom izazovu postavljajući si vlastite ambiciozne ciljeve za 2030. godinu i zajednički provodeći inicijative kako bi se pripremili za COP21 koji će se u prosincu 2015. održati u Parizu; to bi bilo u skladu s odlukama donesenim na COP19 u Varšavi u studenom 2013. o priznanju regionalnih i lokalnih vlasti, do postizanja globalnog sporazuma;

B. Tri nerazdvojiva cilja

12. ustraje na činjenici da je – iako je cilj smanjenja stakleničkih plinova presudan za davanje jasnog signala koji bi omogućio internalizaciju svih troškova onečišćavanja te na taj način smanjio njegovu razinu – isto tako presudno da on bude upotpunjen ciljevima vezanim uz obnovljivu energiju i energetske učinkovitost kako bi se osiguralo da energetska tranzicija doista i vodi prema gospodarstvu s niskim intenzitetom ugljika koje će biti sigurno, konkurentno i održivo te da poluča sinergijski učinak na klimatske promjene;
13. ustraje na potrebi za obavezujućim ciljevima koji pomažu usmjeriti ulaganja u razvoj čistih tehnologija. U tom pogledu, potrebno je hitno pružiti zakonodavnu sigurnost ulagačima u tehnologije s niskim udjelom ugljika. Države članice morat će osigurati jasan i stabilan pravni okvir koji će spriječiti retroaktivni učinak novih zakonodavnih odredbi;
14. podsjeća da je potrebno uspostaviti pravednu podjelu troškova između država, regija i gradova te voditi računa o zahtjevima teritorijalnog razvoja i lokalno dostupnim izvorima obnovljive energije, a da se određene regije i gradovi/metropole ne sprečavaju ako se žele više posvetiti tom sektoru;
15. naglašava da prilikom izrade politika na razini EU-a i država članica treba imati na umu potrebu da cijene energije ostanu na prihvatljivoj razini te da je u tom cilju energetska učinkovitost ključni element jer bi ona dopustila potrošačima i državama članicama EU-a da uštede više od 200 milijardi eura godišnje do 2030. ⁽¹⁾ godine; također smatra da je potrebno preporučiti državama članicama, kao i lokalnim i regionalnim vlastima, usvajanje posebnih mjera za obitelji i osjetljive potrošače u sklopu borbe protiv energetske siromaštva. Jedan od prioriteta načina poboljšanja energetske učinkovitosti trebala bi biti renovacija zgrada, koja bi postala značajan izvor stvaranja radnih mjesta u sektoru poput građevinarstva, koji je vrlo važan na socijalnom planu. Osim toga, to bi otvorilo vrata inovacijama na području materijala koji su učinkoviti s energetske stajališta i proizvedeni iz prirodnih sirovina, što bi potaknulo ulaganja u istraživanje, razvoj i inovacije. Stoga treba uspostaviti posebne fondove na europskoj razini za poticanje energetske obnove zgrada;

C. Energetska neovisnost Europe

16. podsjeća da je Europa vodeći svjetski uvoznik energije i smatra da bi ambiciozniji europski ciljevi usmjereni na ostvarenje uštede energije do 2030. godine uz istovremeno povećanje udjela obnovljivih energija značajno smanjili energetske uvoz Europe i povećali njezinu energetske neovisnost;

⁽¹⁾ Ecofys, veljača 2013.: Štednja energije: smanjenje cijena energije u Europi do 2020. i kasnije (*Saving energy: bringing down Europe's energy prices for 2020 and beyond*)

17. jedan od prioritarnih načina poboljšanja energetske učinkovitosti trebala bi biti renovacija zgrada i izgradnja novih, energetski učinkovitih stambenih prostora. Međutim, ne bi bilo dobro pri donošenju odluka o ovim pitanjima imati uniformirani pristup: lokalne i regionalne vlasti primjerena su razina na kojoj bi se o njima mogle donositi relevantne odluke. Sve to bit će popraćeno značajnim stvaranjem radnih mjesta u građevinarstvu, sektoru u kojem je socijalna dimenzija vrlo izražena. Osim toga, to bi otvorilo vrata inovacijama na području materijala koji su učinkoviti s energetskog stajališta i proizvedeni iz prirodnih sirovina, što bi potaknulo ulaganja u istraživanje, razvoj i inovacije;

18. ističe da bi obnovljiva energija mogla zadovoljiti gotovo polovicu energetske potrošnje u Europi do 2030. godine (izvori: Institut Fraunhofer ⁽²⁾ i Njemački svemirski centar ⁽³⁾);

19. naglašava važnost potencijala za uštedu energije koji je najveći među državama članicama EU-a koje su najizloženije uvozu plina i nafte. Ulaganje u energetska učinkovitost EU-a do 2030. godine omogućilo bi EU-u da znatno smanji uvoz energije u Europu te time poboljša energetska sigurnost EU-a kao i razvoj novih, učinkovitijih, sigurnijih i ekonomičnijih tehnologija koje stvaraju nova radna mjesta;

20. uz to smatra da bi se energetska nezavisnost i sigurnost opskrbe EU-a mogle ojačati iskorištavanjem svih lokalnih obnovljivih energetskih resursa, daljnjim razvojem jedinstvenog tržišta energije uz pomoć, primjerice, samih potrošača koji bi proizvodili obnovljivu energiju u malim količinama kao i novih veza, uskladištenja energije i pametnih mreža, u svrhu čega treba obvezati sve države članice da usvoje zakonodavstvo koje će pogodovati ostvarenju tih ciljeva; naglašava da raznolikost izvora obnovljive energije ublažuje fluktuacije cijena, smanjuje osjetljivost energetskog sustava i omogućava da se izbjegnju prekidi u opskrbi;

21. smatra da Europska unija i države članice trebaju olakšati preobrazbu energetske infrastrukture putem većeg prekograničnog povezivanja, posebice između onih država koje su najdalje od ispunjavanja dogovorenog cilja, odnosno osiguravanja stupnja povezanosti elektroenergetskih sustava koji iznosi ili premašuje 10 % postojećih proizvodnih kapaciteta;

D. *Strukturna reforma sustava EU-a za trgovanje emisijama*

22. pozdravlja usvajanje 'odgode plasiranja kvota na tržište' (eng. *backloading*) kako bi se poboljšalo funkcioniranje sustava trgovanja emisijama, ali vjeruje da se treba provesti strukturna reforma sustava za trgovanje emisijama; u tom smislu podržava prijedlog Europske komisije da se uspostavi i 'rezerva za stabilnost tržišta', koja bi, međutim, trebala stupiti na snagu znatno prije 2020. godine; smatra da je neophodno da rezerva za stabilnost bude popraćena drugim mjerama, kao što su trajno uklanjanje prekobrojnih certifikata za emisije i uvođenje minimalne cijene;

23. zahtijeva od Europske komisije da ograniči korištenje kupovine međunarodnih kredita za kompenzaciju ugljika. Ti krediti ne omogućavaju uvođenje strukturnih promjena koje su potrebne u EU-u i ne potiču ulaganja na terenu. Također poziva na provođenje mjera koje bi potaknule skladištenja ugljika u šumama kojima se upravlja na održiv način;

24. smatra da bi dio prihoda od sustava trgovanja emisijama trebao biti namijenjen mjerama na lokalnoj i regionalnoj razini;

25. ocjenjuje važnim razviti i druge zajedničke instrumente za smanjenje utjecaja na klimu, kao što su ekološki dizajn i javna nabava. Porez na ugljik je djelotvorna mjera koja je rezultirala pozitivnim iskustvima na koja se može osloniti;

E. *Korist od lokalne proizvodnje*

26. smatra da proizvodnja energije iz obnovljivih izvora i u malim količinama od strane samih potrošača treba biti među rješenjima koja podupire buduća Europa energije, time omogućujući jačanje otpornosti europskog gospodarstva na fluktuacije u cijenama. Stoga treba obvezati sve države članice da usvoje zakonodavstvo koje će pogodovati ostvarenju tog cilja;

27. smatra da je potrebno obratiti posebnu pozornost na zadruge za promicanje obnovljive energije koje osnivaju građani na lokalnoj i regionalnoj razini, prvo zato što su one dodatni dobavljači energije, a drugo zato što značajnim obrazovnim utjecajem jačaju svijest o racionalnoj uporabi energije;

⁽²⁾ Institut Fraunhofer, svibanj 2011.: Dugoročni potencijali i troškovi obnovljivih izvora energije (*Long Term Potentials and Costs of RES*)
⁽³⁾ Greenpeace, 24. listopada 2012.: Energetska (R)evolucija u EU-27 (*EU-27 Energy [R]evolution*); WWF, 6. studenog 2013.: Obnovljiva energija: scenarij za EU do 2030. godine (*Renewable energy: a 2030 scenario for the EU*)

28. tvrdi da je u interesu građana da im, ako cijene ostaju iste, njima najbliža tijela vlasti na najbolji način pomažu u rješavanju njihovih energetske probleme te da se na lokalnoj razini razvijaju rješenja za proizvodnju energije kao odgovor na povećanje cijena na međunarodnim tržištima. Kao vlasnici energetske proizvodnje lokalna i regionalna tijela vlasti moraju također imati veću ulogu u razvoju obnovljivih energija;

29. podsjeća na potrebu da se osigura usklađivanje, s jedne strane, prava tržišnog natjecanja na razini EU-a, nad kojim Europska unija ima isključivu nadležnost, te, s druge strane, temeljnih načela energetske politike EU-a koja predviđaju podjelu nadležnosti između EU-a i država članica uz obavezu poštivanja načela supsidijarnosti i važne uloge lokalnih i regionalnih vlasti, posebice lokalnih i regionalnih agencija za energiju;

F. Lokalne i regionalne razine u najboljem su položaju da odgovore na klimatske i energetske izazove

30. naglašava da, kao što su to u posljednje vrijeme pokazale brojne ekstremne klimatske pojave, lokalne vlasti snose posljedice neaktivnosti, kao što će morati snositi i teret budućih posljedica ako se ne ubrza energetska tranzicija;

31. napominje da Program UN-a za razvoj (UNDP) ⁽⁴⁾ procjenjuje da lokalna tijela vlasti poduzimaju više od 70 % mjera za ublažavanje klimatskih promjena i do 90 % mjera prilagodbe klimatskim promjenama;

32. podsjeća da je Europska unija usvojila strategiju prilagodbe i da su regionalne i lokalne vlasti te koje će se u narednim desetljećima suočavati s najvećim izazovima prilagodbe klimatskim promjenama. Stoga će, imajući na umu reviziju te strategije za razdoblje nakon 2020. godine, u regijama i gradovima biti potrebno uložiti znatne napore u cilju provedbe programa prilagodbe klimatskim promjenama te im osigurati financijska sredstva Europske unije;

33. naglašava činjenicu da, zahvaljujući tome što su blizu građana, lokalne i regionalne vlasti mogu pomoći u informiranju i podizanju svijesti u vezi s gospodarskim i socijalnim koristima, na lokalnoj razini, mjera koje potiču energetske tranzicije;

34. naglašava da se politički okvir do 2030. treba osloniti na inicijative EU-a na lokalnoj razini te pojačati njihov utjecaj; primjeri takvih inicijativa su Sporazum gradonačelnika EU-a, za koji bi OR želio da se produži do 2030. godine, inicijativa *Mayors Adapt* te drugi projekti koje financira EU; s tim u vezi poziva Europsku komisiju da osigura dosljednost politika i sinergiju različitih inicijativa te da, kad je to primjereno, uključi OR u njihovo osmišljavanje i provedbu; Od ključne je važnosti omogućiti malim mjestima i ruralnim područjima pristup onome što nudi EU;

35. ustraje na korisnosti toga da si, kako bi imale još više uspjeha, lokalne i regionalne vlasti postavie konkretne kvantificirane ciljeve za 2030. godinu u pogledu obnovljivih energija i smanjenja emisija te uštede energije, oslanjajući se na odgovarajuće lokalne i regionalne strategije u cilju povećanja dinamike koja potječe s terena. Ti se ciljevi mogu postaviti pomoću jačanja i širenja Sporazuma gradonačelnika koji bi se trebao produžiti i nakon 2020. godine;

36. zahtijeva od Europske komisije da pripremi prijedloge za financiranje mjera energetske tranzicije, pogotovo uz pomoć Europske investicijske banke koja bi mogla pružiti potporu postojećim ili budućim lokalnim financijskim strukturama, i to kao dodatak europskim sredstvima koja su predviđena za razdoblje 2014. – 2020. (Život+Klima, strukturni fondovi, Obzor 2020., Instrument za povezivanje Europe itd.);

37. poziva lokalne i regionalne vlasti da, na temelju ovog mišljenja, ujedine snage u zajedničkom naporu da se čuje njihov glas prije i tijekom COP21-a, važnog događaja s obzirom da se radi o sastanku na vrhu o klimi koji organizira glavni tajnik Ujedinjenih naroda 23. rujna u New Yorku.

Bruxelles, 8. listopada 2014.

*Predsjednik
Odbora regija*

Michel LEBRUN

⁽⁴⁾ Izvještaj UNDP-a: Nacrt novog puta prema razvoju s niskom razinom ugljika: Vodič kroz integrirano planiranje klimatskih promjena za regionalne vlade (*Charting a new low-carbon route to development: A primer on integrated climate change planning for regional governments*) (2009.)